

Voorouders van Bieuwkje Wijnalda van moederskant

Albert van der Kaap

Het is begrijpelijk, maar daarom niet minder jammer, dat de data over geboortes, overlijdens en huwelijken van voor 1811 (de invoering van de burgerlijke stand) heel vaak maar beperkt beschikbaar zijn. Dat geldt, zoals hieronder duidelijk wordt, ook voor de voorouders van Bieuwkje Wijnalda van moederskant.¹

Bieuwkje Wijnalda, mijn oudmoeder (generatie VI) was de vrouw van Gerrit Hendriks van der Kaap. Zij werd geboren op 27 mei 1826 in Surhuisterveen en overleed op 27 mei 1887 in Onstwedde. Getuigen bij de aangifte van haar geboorte waren Steven Oenes van Kammen en Pieter van Veen. Deze Steven was, gezien de tekst op zijn grafsteen, gemeen-, heel- en vroedmeester te Surhuisterveen: "1837, den 24 april stierf in de ouderdom van 71 jaar S.O. van Kammen, gemeen-, heel- en vroedmeester te Surhuisterveen, verbeteraar van genoemde plaats en stichter der jaarmarkt aldaar in het jaar 1822 en ligt hier begraven".

Bieuwkje was naaister. Zij trouwde in Marum met de schoenmakersknecht, schoenmaker en rijtuigbekleder Gerrit Hendriks van der Kaap, geboren op 18 december 1821 in Zevenhuizen, overleden op 2 februari 1895 in Musselkanaal. Gerrit was de buitenechtelijke zoon van Elske van der Kaap. Het huwelijk tussen Gerrit en Bieuwkje vond plaats op 28 december 1843 en hoewel hartje winter, was het die dag niet koud. De temperatuur schommelde rond de acht graden, het was half bewolkt en enigszins dampig, bij een zuid-zuid-westen wind.² De trouwakte vermeldt dat zijn vader onbekend is maar dit is, zoals we weten, niet juist. Hindrik Oeges was de verwekker van het kind, maar hij trouwde niet met Elske, maar met Anna Tuinman. Of Elske de naam van zijn vader ook met Gerrit heeft gedeeld is niet bekend, maar het is moeilijk voorstelbaar dat zij die, omdat zoveel mensen die wel kenden, geheim heeft kunnen of willen houden.

Vermoedelijk woonde Gerrit bij zijn trouwen bij de moeder van Bieuwkje, Aaltje Taekes Hoekstra in Sebaldeburen. Hij is officieel weliswaar woonachtig in Niebert, maar bij zijn trouwen houdt hij verblijf in Sebaldeburen.

Na de dood van Johannes trouwde Aaltje op 8 mei 1845, om drie uur 's middags, met de dagloner Jacob Wilts Burema, zoon van Wilt Freerks Burema en Eetje Arends. En met hem woonde zij in Sebaldeburen.

Jacob en Aaltje

Jacob werd geboren op 8 januari 1818 in Oldekerk en was ruim vijftien jaar jonger dan de in 1802 geboren Aaltje. Na het overlijden van Aaltje, trouwde Jacob, een jaar later, op 22 november 1862, met Jantje Aukes Helmhout. Jacob overleed op 17 juni 1890 in Nuis. Aaltje was een inlandsche kramer en tappersche. Uit een verslag van een vergadering van de Staten-Generaal op 22 februari 1815 blijkt dat er onderscheid werd gemaakt tussen vreemde (buitenlandse) en inlandsche kramers. Inlandsche kramers gingen met een krui- of handwagen, met pakken, marsen of kastjes langde de huizen of zij boden met een klein stalletje of tafeltje hun waren aan op kermessen en markten. Hun

¹ In het artikel over de Wijnalda's leest u meer over de voorouders van Bieuwkje.

² Bron: [KNMI](#) (weerstation Zwanenburg).

handel kon zeer gevarieerd zijn, genoemd worden 'potten, pannen, brandhout, turf, fruit, visch, oude boeken, potlooden, kammen en brillen, augurken en eijeren en meer andere dergelijke objecten'.³

Volgens het beroepsnamenboek van Glasbergen was een tappersche, een 'Bierhuishoudster, ook verkoopster van bier, wijn en gedistilleerde dranken. En voor Sneek (1808) lezen we onder tappers worden verstaan al die genen, welke eenige winkelnering doen, gelagen zetten of den kleinderen handel drijven in verimposte brandewijn, genever en andere gedistilleerde wateren.'

Voorouders van Bieuwkje van moederskant

We kunnen de voorouders van de moeder van Bieuwkje terugvolgen tot het begin van de zestiende eeuw, maar de gegevens die we over hen hebben zijn spaarzaam. Een Louwren Nittes (generatie XV) werd geboren rond 1515 in Veenklooster en overleed na 1581 in Westergeest. Zijn zoon Nitte Louwerens (generatie XIV) werd geboren rond 1543 in Westergeest en stierf na 1619 in Triemen. Hij trouwde in 1615 in Westergeest met Tyets Sybes Jellema, geboren rond 1545 in Triemen, dochter van Sybe Melles Jellema.

Over de volgende generaties weten we iets meer.

Jelle Nittes

Jelle Nittes (generatie XIII), de zoon van Nitte en Tyets, werd geboren rond 1582 in Zwaagwesteinde (= Westereen, een plaats ten noord-oosten van Leeuwarden, onder Dokkum) en overleed voor 16 november 1652 in Zwaagwesteinde. Hij trouwde voor 29 januari 1599 in Zwaagwesteinde met Lijsbeth Adzers, geboren rond 1582 en overleden voor 1 oktober 1635 in Zwaagwesteinde, dochter van Adzer Alberts en Rinske Swetses. Met haar kreeg hij zes kinderen.

³ Staten-Generaal Digitaal, <https://bit.ly/3cUsp5T>

Jelle trouwde (2) in 1635 in Zwaagwesteinde met Rins Tiaerds, met wie hij nog een dochter, Frouk, kreeg.

Op 29 januari 1599 kopen Jelle Nittes en zijn vrouw Lijsbeth Adserts een huis op de Westerein (Fries voor Zwaagwesteinde). Op 18 oktober 1602 koopt het echtpaar, van haar broer Alle Adzers, veen en leijen⁴ in Driezumerhamrik (Driezum is een dorp ten zuidoosten van Dokkum, hamrik is het buitengebied van een dorp). Tot 1621 kopen en verkopen Jelle en Lijsbeth nogal eens land. Op 5 mei 1629 procedeert Jelle Nittes met een Metske Tieerts, waarbij partijen moeten bewijzen overleggen, maar over welke kwestie is niet duidelijk.

Op 10 mei 1636 is dochter Antie, vrouw van Lambert Sijtses te Zwaagwesteinde, overleden. Grootvader Jelle Nittes wordt curator over het zoontje Sijtse, die veertien dagen na de kerst van 1635, drie jaar geworden was. Jelle plaatste hier zijn handmerk. Op 8 november 1641 verkopen Jelle Nittes en zijn schoonzoon Lambert Sijtses (getrouwd met dochter Antie) voor diens zoon Sijtse, zes roeden Zwaagster witte venen aan Hercke en Swetse Adserts, broers op Kuikhorne⁵ en vermoedelijk broers van Lijsbert Adserts.

Op 16 november 1652 is inventaris opgemaakt in het sterfhuis van Jelle Nittes; er is sprake van een huis, heem, bouwland, leijen en veenland, alsook de helft van 3 1/2 pondemaat, mandelig met Haije Nittes. Op 17 januari 1653 worden drie verkopen geregistreerd: 1 van de overleden Jelle Nittes, 1 van Jelle Nittes als momber over Antie, weeskind van wijlen Tietse Hendrix, en 1 van Jelle Nittes met zijn zoon Adser Jelles.⁶

Feye Jelles

Feye Jelles (generatie XII), zoon van Jelle en Lysbeth, werd geboren rond 1602 in Zwaagwesteinde en overleed in 1657 in die plaats. Hij trouwde met Fopke Fopkes, geboren rond 1610 in Veenwouden en overleden na 4 februari 1666 in Kollummerzwaag. Met haar kreeg Feye vijf kinderen.

Fopke trouwde (2) op 6 november 1658 in Kollummerzwaag met Lammert Tabes, geboren rond 1605, overleden voor 28 april 1662 in Kollumerzwaag, zoon van Tabe Tjaerds. Tabe was eerder getrouwd met Ytje Douwes. Met hem kreeg zij nog een zoon.

Minne Feyes

Minne Feyes (generatie XI), zoon van Geye en Fopke, werd geboren rond 1637 in Zwaagwesteinde en stierf rond 1686 in Kuikhorne. In die plaats trouwde hij in 1660 met Rinsck Romckes, geboren rond 1635, overleden rond 1665 in Kuikhorne. Met haar kreeg hij een zoon, Feije. Minne trouwde vervolgens nog drie keer. Hij trouwde (2) in 1665 in Kollumerzwaag met Feyck Pieters, geboren rond 1640, dochter van Pytter Tabes en Wytske Tjepkes Tania. Hij trouwde (3) op 28 november 1693 (inschrijving in Dantumadeel; bevestiging huwelijk elders) met Hincke Timens, woonachtig in

⁴ Aanduiding van de geheel of gedeeltelijk van het hoogveenpakket ontdane ondergrond.

⁵ Kuikhorne is een buurtschap ten zuiden van de spoorbrug over de Nieuwe Vaart tussen Zwaagwesteinde en Veenwouden.

⁶ Bron: Auke de Vries, genealogie "Beppe Vroukje", *Jierboekje* 1986, blz.11: https://www.fryske-akademy.nl/fileadmin/inhoud/beelden/homepage/Kennis/Gen_Jierboek/GJ_1986.pdf. Zie ook <https://www.genealogieonline.nl/stamboom-griffioen-koster/1201604.php>

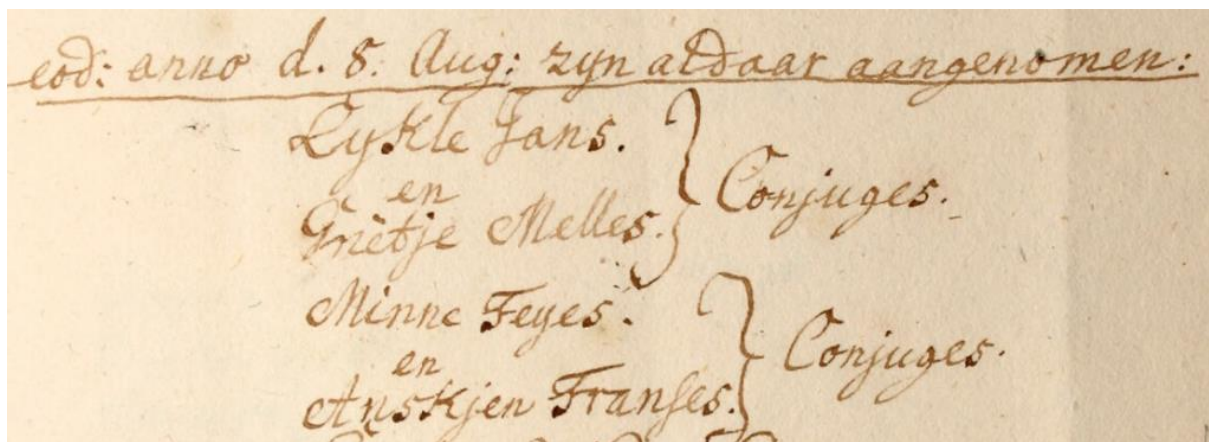
Kuikhorne en (4) op 30 maart 1694 (ondertrouw) in Bergum met Antie Ydes, wonende in Veenwouden.

Feye Minnes

Feye Minnes (generatie X), zoon van Minne en Rinsck, werd geboren rond 1665 in Kollumerzwaag en overleed voor 22 maart 1731 in Veenwoudsterwal onder Bergum. Hij trouwde (1) rond 1696 met Antie Foockes en (2) met Jancke Tjeerds, geboren rond 1680 en overleden voor 22 maart 1731 in Veenwouden. Met Jancke kreeg hij Minne.

Minne Feyes

Minne Feyes (generatie IX) (veenbaas), zoon van Feye en Jancke, deed belijdenis op 8 augustus 1751 in de Hervormde Gemeente Veenwouden en overleed voor 13 mei 1776 in Veenwouden.

Hij trouwde (1) rond 1741 in Veenwouden met Anskje Franses, gedoopt op 30 oktober 1722 in Veenwouden, overleden rond 1759 in Veenwouden, dochter van Frans Alberts en Idske Taekes. Met haar kreeg hij zeven kinderen.

Minne trouwde (2) op 1 november 1761 (inschrijving op 25 oktober 1761) in Veenwouden met Jeltje Minnes, geboren rond 1716 in Rijperkerk, overleden op 20 februari 1806 in Rijperkerk. Jeltje was eerder, op 22 juni 1738 in Rijperkerk, getrouwd met Douwe Andries, met wie zij een zoon, Andries Douwes kreeg.

Anskje Franses

Anskje Franses, gedoopt op 30 oktober 1722 in Veenwouden en overleden rond 1759 in Veenwouden was een dochter van Frans Alberts en Idske Taekes.

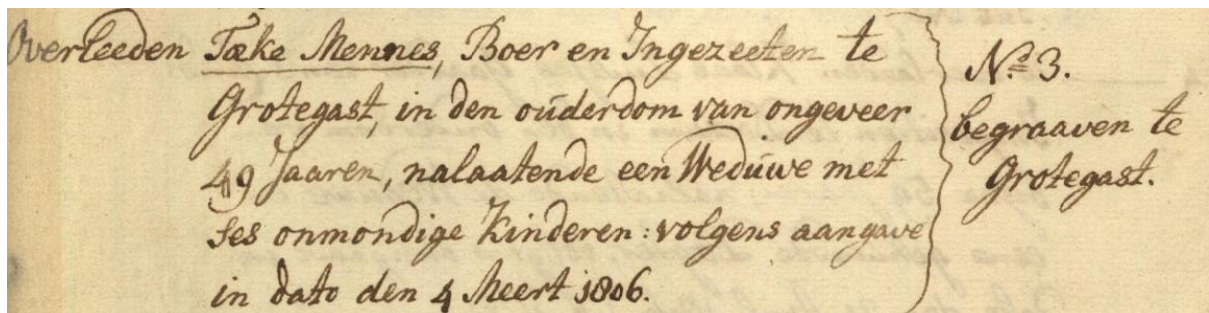
Ydske was een dochter van Taecke Taekes en Ansck Lubberts van de Falom. Zij trouwde op 8 augustus met 1706 met Frans Alberts, geboren rond 1686 in Veenwouden, overleden na 1743. Frans trouwde (2) op 4 april 1734 in Veenwouden met Dieuwke Sipkes, geboren 1682 in Oostermeer, overleden na 1743 in Veenwoudsterwal, dochter van Sipke Gabes en Trijntje Alberts. Dieuwkje trouwde (2) met Hendrik Cornelis met wie zij zeven kinderen kreeg.

Taecke Taekes werd gedoopt op 28 april 1650 in Leeuwarden en overleed voor 1690 in Valom (Falom). Hij trouwde met Ansck Lubberts, geboren in Valom en gedoopt op 30 oktober 1722 in Veenwouden en overleden rond 1759 in Veenwouden.

De Valom (of op zijn Fries De Falom) is een dorp in de gemeente Dantumadeel. De Valom is in de 16e eeuw ontstaan als veenkolonie, een nederzetting voor veenarbeiders. Er werd een vaart, de Valomstervaart, gegraven om het afgegraven turf af te voeren. De vaart diende tevens om overtollig water af te voeren. Om tegen te gaan dat er zout water, dat in het gebied dat zich ten oosten van De Valom bevond, door deze vaart in de grond zou doordringen werden er plannen gemaakt om een sluis in de vaart te maken. Wegens geldgebrek kwam deze er niet, wel werd er een overtoom oftewel een valom aangelegd: een constructie om een schip over land van de ene vaarweg in de andere te trekken. Zo werd het zoete en het zoute water gescheiden gehouden. Hieraan dankt De Valom zijn naam. Overigens wordt door naamkundigen de juistheid van deze verklaring betwist.

Taeke/Teeke Minnes

Taeke/Teeke Minnes (generatie VIII) (boer) werd gedoopt op 20 februari 1757 in Veenwouden en overleed op 4 maart 1806 in Grootegast. De familie van Taeke in Veenwouden nam in 1811 de familienaam Venema aan.

Hij trouwde (1) op 18 juni 1786 in Veenwouden met Antje Klazes Hoekstra, geboren op 8 januari 1767 in Veenwouden, gedoopt op 28 februari 1767 in Veenwouden, overleden op 10 december 1845 in Grootegast, dochter van Klaas Jelles Hoekstra en Atje Klazes.

Antje trouwde (2) op 31 januari 1808 in Grootegast met Albert Wiebrands Ploeg, gedoopt op 17 mei 1778 in Grootegast, overleden op 11 juli 1831 in Grootegast, zoon van Wiebrand Hendriks Ploeg en Joukjen Egberts.

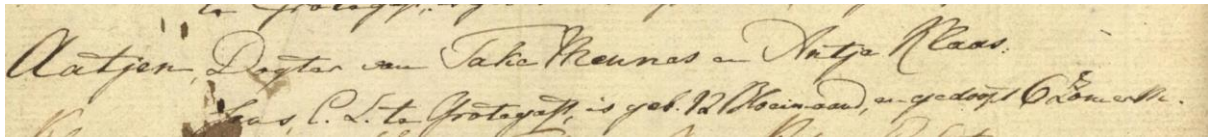
Kinderen van Take en Antje

Take en Antje kregen tot drie keer toe een zoon die zij Klaas noemden, de eerste werd in Grootegast gedoopt op 29 november 1792, de tweede op 17 januari 1796 en de derde op 25 mei 1797. Zij kregen naast Aaltje/Aatjen nog een dochter Anskjen, gedoopt op 13 april 1789 in Veenwouden en overleden op 26 december 1818 in Grootegast. Zij trouwde met Allardus Meinderts Nicolai (dagloner), gedoopt op 3 april 1791 in Opende, zoon van Meindert Allardus Nicolai (boer) en Aukjen Jans.

Aaltje/ Aatjen Takes Hoekstra

Aaltje/ Aatjen Takes Hoekstra (generatie VII) (inlandsche kraamster), dochter uit het eerste huwelijk,

werd geboren op 12 mei 1802 en gedoopt op 6 juni 1802 in Grootegast, overleden op 9 oktober 1861. Aaltje of Aatjen gebruikte de naam van haar moeder, Hoekstra.

Zij trouwde (1) op 14 mei 1825 met de veerschipper Johannes Douwes Wijnalda, geboren op 15 april 1797 in Surhuisterveen, overleden op 29 december 1841 in Opsterland, zoon van Douwe Johannes Wijnalda en Bieuwkje Gjalts Gjaltema.

Zij trouwde (2) op 8 mei 1845 in Grootegast met Jacob Wilts Burema (dagloner), geboren op 8 januari 1818 in Oldekerk, overleden op 17 juni 1890 in Nuis, zoon van Wilt Freerks Burema (dagloner) en Eeltje Arends (dagloner). Jacob hertrouwde op 22 november 1862 in Marum met Jantje Aukes Helmholt, geboren op 12 november 1809 in De Snipperij (Grootegast), overleden op 23 mei 1891 in Nuis.⁷

Bieuwkje Wijnalda

Bieuwkje was een dochter van veerschipper Johannes Douwes Wijnalda) en Aaltje Taekes Hoekstra. Zie voor gegevens over haar het artikel over Wijnalda.

⁷ <https://www.openarch.nl/gra:832bbb4b-81bd-9cb7-2e23-a6d9b6dfda4a/nl>